

Pakendiettevõtete tegevuskavade hindamine

Raport

Poliitikauuringute Keskus Praxis on Eesti esimene sõltumatu, mittetulunduslik mõttekoda, mille eesmärk on toetada analüüsile, uuringutele ja osalusdemokraatia põhimõtetele rajatud poliitika kujunemise protsessi.

Raport on koostatud Break Free From Plastic projekti raames "*Rethinking plastic: a cornerstone to a succesful EU circular economy and decarbonisation agenda*", mida on rahastanud Plastic Solutions Fund.

Autorid:

Aksel Part

Ave Mellik

Soovitatav viide:

Part A, Mellik A. Pakendietteviõtete tegevuskavade hindamine. Raport. Tallinn, Poliitikauuringute Keskus Praxis 2024.

Sisukord

1. Lühikokkuvõte	4
2. Töö eesmärk ja taust	5
3. Tegevuskavade vormilise terviklikkuse hindamine	7
3.1. Tegevuskavade hindamismudel	7
3.2. Tulemused: kokkuvõte	9
3.3. Tulemused: ettevõtete raportid	11
4. Kasutatud kirjandus	27

1. Lühikokkuvõte

Käesoleva töö eesmärk oli kontrollida, kas Eesti suurematel pakendiettevõtetel on ühekordse plastpakendi vähendamise tegevuskavad ning hinnata nende vormilist terviklikkust. Avalikud tegevuskavad ja neis sisalduvad meetmed on pakendiseaduse järgi pakendiettevõtete jaoks kohustuslikud.

Kokkuvõtteks saab öelda, et kõigi hinnatud ettevõtete tegevuskavades esineb suuremaid või väiksemaid puudusi, kõige enam eesmärkide osas. Tervikuna on selline tulemus kehv, sest vormiline terviklikkus on tegevuskavade elementaarne funktsionaalne omadus, mitte kõrge sisuline nõudmine. Kuigi tegevuskavade sisuline analüüs jäi selle töö skoobist välja, võib esialgselt hinnata, et paljude tegevuskavade ambitsioon on võrreldes seaduses sätestatud eesmärgiga madal. Kindlamate hinnangute andmiseks tuleks tulevikus põhjalikumalt analüüsida tegevuskavade sisulist piisavust ja asjakohasust.

Tabel 1. Kokkuvõte.	Eesmärgid	Tegevused	Seire
Alexela			
Circle K			
Coop			
Lidl			
Maxima			
Rimi			
R-kiosk/ Caffeine			
Selver			
Terminal			
Hepa			
Kohvipaus			
Prisma			

2. Töö eesmärk ja taust

Kontekst

2023. aasta 1. mail jõustusid Eestis pakendiseaduse muudatused, mille raames võeti Eesti seadustikku üle Euroopa Liidu direktiiv 2019/904 ehk ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiiv.

Selle tulemusel tekkis Eesti pakendiettevõtetal kohustus võtta kasutusele meetmed, et saavutada ühekordselt kasutatavate plastist joogitopside ja toidupakendite tarbimise ambitsioonikas ja pidev vähenemine. Mõõdetav vähenemine tuleb saavutada 2026. aastaks võrrelduna 2023. aastaga (Pakendiseadus § 5 lõiked 5 ja 6).

Joogitopsi all peetakse silmas korgi või kaanega joogianumat, mis on mõeldud täitmiseks müügikohas või mida müüakse eraldi isiklikuks tarbeks. Toidupakend on kaanega või kaaneta anum, millest pakutakse kohapeal või kaasavõtmiseks valmistoitu, mida tavaliselt tarbitakse samast anumast ilma täiendava küpsetamise, keetmise või soojendamiseta (Pakendiseadus § 3 lõige 7 punktid 3 ja 4).

Nõutud meetmete kirjeldamiseks on pakendiettevõtted kohustatud koostama ja oma veebilehel avaldama vastava tegevuskava. Tähtaeg tegevuskava avaldamiseks oli 2023. aasta 1. september (Pakendiseadus § 5 lõige 7 ja § 39).

Seaduses sätestatud eesmärgi täitmise seiramiseks on pakendiregistri põhimäärusega ettevõtetele seatud tähtaeg vastavate andmete esitamiseks. Esimest korda tuleb andmed esitada 2024. aasta kohta, hiljemalt 31.03.2025. Vabatahtlikult saab esitada andmeid ka 2022. ja 2023. aasta kohta.

Seejuures siin kirjeldatud ühekordselt kasutatavate plastpakendite vähendamise kohustuse täitmata jätmise eest on juriidilisele isikule ette nähtud kuni 200 000 euro suurune trahv (Pakendiseadus § 30²). Pakendi ja pakendijäätmete kohta arvestuse pidamise nõuete rikkumise ja enesekontrollisüsteemi rakendamata jätmise eest kuni 100 000 euro suurune trahv (Pakendiseadus § 30¹).

Töö eesmärk

Käesoleva töö eesmärk oli kontrollida Eesti suuremate pakendiettevõtete ühekordse plastpakendi vähendamise tegevuskavade olemasolu ning hinnata nende vormilist terviklikkust. Kui avaliku tegevuskava olemasolu on otseselt seadusega nõutud, siis vormiline terviklikkus on eelkõige oluline hindamaks loodud tegevuskavade praktilist funktsionaalsust seaduses sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

Vormilise terviklikkuse all on selles töös mõeldud erinevate vormiliste elementide olemasolu, mille kaudu tegevuskava täidab oma rolli tegevuste planeerimise tööriistana. Sellised elemendid ehk tegevuskava miinimumnõuded, on näiteks konkreetsed, mõõdetavad ja tähtaegadega eesmärgid ning konkreetsed ja mõõdetavad tegevused eesmärkide saavutamiseks. Hinnates tegevuskava kooskõla seaduses sätestatud pakendikoguste vähendamise eesmärgiga, on vormiline terviklikkus vajalik, aga mitte piisav tegevuskava omadus.

NB! Kirjeldatud meetmete sisulist piisavust ja asjakohasust antud töös hinnatud ei ole. Samuti pole hinnatud tegevuskavade senist tulemuslikkust, kuna töö autoritel puudus ligipääs Pakendiregistri andmetele.

See töö on muuhulgas sisendiks Kliimaministeeriumile, mis on võtnud endale kohustuse analüüsida ettevõtete loodud meetmete tõhusust ja eesmärgipärasust hiljemalt 2024. aasta lõpuks (Pakendiseadus § 39⁶).

Uurimisküsimused:

- Kas valitud 12 pakendiettevõtetel on olemas avalikult kättesaadav tegevuskava, milles on kirjeldatud meetmeid ühekordsest plastist joogitopside ja toidupakendite tarbimise vähendamiseks?
- Kuivõrd vormiliselt terviklikud on valitud 12 pakendiettevõtte tegevuskavad?

Ettevõtete valik

Selles töös on hinnatud Eesti 6 suurima hulgimüüja ja 6 suurima kohvimüüja tegevuskavu. Töö fookusesse on teadlikult valitud ettevõtted, mille puhul peaks nõuete järgimine andma suurima mõjuga tulemuse ning olema heaks/järgitavaks näiteks ülejäänud sektorile.

3. Tegevuskavade vormilise terviklikkuse hindamine

3.1. Tegevuskavade hindamismudel

Tegevuskavade vormilise terviklikkuse hindamiseks on kasutatud mudelit, mis põhineb tunnustatud rahvusvahelisel projektijuhtimisjuhendil "Project Management Body of Knowledge Guide" (Project Management Institute 2021).

Juhendi materjale on lihtsustatud ja kohandatud vastavalt kontekstile. Alles on jäetud vaid tegevuskava funktsionaalsuse tagamiseks hädavajalikud elemendid.

Vormiliselt tervikliku tegevuskava elemendid ja nende olulised aspektid:

Eesmärgid

Selgelt määratletud eesmärgid, mis on konkreetsed, möödetavad ja tähtaegadega. Sellised eesmärgid annavad tegevuskavale selge suuna ja aluse tegevuste sobivuse hindamiseks ning võimaldavad jälgida kava rakendamise edukust.

Hinnatakse, kas eesmärgid on piisavalt konkreetsed (piisav/ebapiisav) ning kas neil on olemas möödetavus (jah/ei) ja tähtaeg (olemas/puudub).

Tegevused

Selgelt määratletud ja rakendatavad tegevused või ülesanded, mis kirjeldavad, kuidas eesmärgid saavutatakse. Iga tegevus peaks olema konkreetne ja ajalise määramisega. Nii saab hinnata tegevuse sobivust eesmärkidega ning jälgida tegevuskava rakendamise progressi.

Hinnatakse, kas tegevused on piisavalt konkreetsed (piisav/ebapiisav) ja tähtajaga (olemas/puudub).

Seire

Seiresüsteem edusammude jälgimiseks ja tegevuskava mõjususe hindamiseks. See võib hõlmata regulaarseid progressiaruandeid, tulemusnäitajaid ja tagasisidemehhanisme progressi jälgimiseks ning vajadusel kohanduste tegemiseks. Oluline on seiresüsteemi olemasolu ja selles kasutatavate andmete määratlemine.

Hinnatakse, kas tegevuskaval on olemas seiresüsteem (olemas/puudub) ja määratud

asjakohased andmed (olemas/puudub).

Infoallikad

Ettevõtete tegevuskavade kohta koguti infot ettevõtete veebilehtedelt. Lisaks saadeti kõigile ettevõtetele esmase hindamise tulemusel emailid, kus paluti täpsustada tekkinud küsimusi ja soovi korral selgitada leitud vormilisi puudujääke. Vastamiseks anti aega kaks nädalat ja kokku soovis vastata viis ettevõtet. Allpool toodud hindamisraportites on kirjavahetuse tulemusel saadud info märgitud tärniga (*), et eristada seda avalikult kättesaadavast infost. Raportis kajastatud info on täpne seisuga 19.04.2024.

3.2. Tulemused: kokkuvõte

Vormiline terviklikkus on tegevuskava kui planeerimistöööriista elementaarne osa ehk antud hindamisel heade tulemuste saavutamise polnud kindlasti ülemäära keeruline. Selles kontekstis on tulemused kehvad. Kõigi hinnatud ettevõtete tegevuskavades esineb suuremaid või väiksemaid puudusi, kõige enam eesmärkide osas, mis olid terviklikud või pisipuudustega vaid nelja ettevõtte tegevuskavades. Tegevused olid seevastu vormiliselt terviklikud või pisipuudustega peaaegu kõigis avalikustatud tegevuskavades. Seire oli terviklik või pisipuudustega pooltes hinnatud tegevuskavades, paljudes aga sellekohane info puudus. Kolmel hinnatud ettevõttel puudub avalik tegevuskava sootuks.

Kuigi tegevuskavade sisuline analüüs jäi selle töö skoobist välja, võib esialgselt hinnata, et paljude tegevuskavade ambitsioon on võrreldes seaduses sätestatud eesmärgiga madal. Kindlamate hinnangute andmiseks tuleks tegevuskavade sisulist piisavust ja asjakohasust tulevikus põhjalikumalt analüüsida.

Tabel 2. Ülevaade.	Eesmärgid	Tegevused	Seire	Kommentaariid
Alexela				Vormiliselt terviklik tegevuskava. Mõni alategevus jääb tegevuskava ajaraamist välja (on juba varem tehtud).
Circle K				Eesmärgid vajavad täpsustamist. Tegevused on terviklikud. Seiresüsteemi tuleks veel täpsustada.
Coop				Peamised puudused on tegevuste tähtaegades ja mõnevõrra ka konkreetsuses. Info seire kohta puudub.
Lidl				Eesmärgil esineb olulisi puudusi ning tegevuse puhul on ebaselge, kas see mahub tegevuskava ajaraami.
Maxima				Eesmärk on vormiliselt terviklik. Puudusi esineb peamiselt ühe tegevuse konkreetsuse ja seire osas.
Rimi				Asjakohaseid eesmärke ei ole. Ebaselge, kas tegevused mahuvad tegevuskava ajaraami; üks passiivne tegevus.
R-kiosk/ Caffeine				Eesmärgi baasaasta vajab täpsustamist, tegevuste tähtajad ja konkreetsus vajavad kohati täpsustamist. Seire olemas.
Selver				Seire ja mõõdikud on olemas, tegevused on vormiliselt terviklikud. Eesmärgid pole mõõdetavad, ei ole tähtaegu.
Terminal				Eesmärgil ei ole ajalist mõõdet. Tegevuste puhul esineb ebaselgust, kas mahuvad ajaraami; üks tegevus ebaselge.
Hepa				Avalik tegevuskava puudub
Kohvi-paus				Avalik tegevuskava puudub
Prisma				Avalik tegevuskava puudub.
Legend	Terviklik kõigi vajalike elementidega		Puudub	
Info puudub	Üldiselt terviklik, aga esineb pisipuudusi		Esineb olulisi puudusi	

Kuigi sisulist hinnangut siin tegevustele ei anta, siis on teema arengu edaspidise jälgimise huvides järgnevas tabelis kaardistatud ka ettevõtete poolt väljatoodud tegevused. Enim soodustavad ja pakuvad ettevõtted oma ning korduvkasutatavasse topsi joogi kaasamüümist. Mõned pakuvad ka võimalust müüa valmistoitu oma pakendisse ja on realselt liitunud pakendite ringlussüsteemiga; lisaks on mõned ettevõtted enda sõnul valmis ringlussüsteemi testima.

Tabel 3. Tegevuste esinemine 12 ettevõttes.	Tasuga motiveerimine	Info jagamine	Keelatud	Seire
Sooja jooki saab osta oma topsi/termoskruusi	7	8		3
Pakub korduvkasutatavat topsi	3	3		2
Pakub/on liitunud ringlevate karpide ja topside süsteemiga		3		3
Valmistoitu saab osta oma pakendisse	2	3		1
Ettevõttes on ühekordsete pakendite kasutamise reeglid, pakendite sisseostu seire		2		1
Ühekordseid joogitopse saab vaid tasu eest	1	1		1
Plastist kastmetopsid asendab paberitopsidega või pakub kastet võimalusel ilma topsita				1
Oma töötajaid suunatakse korduvkasutatavaid lahendusi kasutama		2		
Pakub kartongist toidukarpe; vähendab plastiku osakaalu toidukarpides*				1

* Regulatsioon nõuab turule lastavate plastpakendite vähendamist. Plasti osakaalu vähenemine pakendites ei täida sama eesmärki.

3.3. Tulemused: ettevõtete raportid

Ettevõtete raportites on järgnevalt välja toodud ja hinnatud vaid neid eesmärke ja tegevusi, mis puudutavad ühekordsete plastist joogitopside ja toidupakendite kasutamise vähendamist.

3.3.1. Alexela

Tegevuskava: <https://www.alexela.ee/et/eraklient/jatkusuutlikkus>

Eesmärgid

Eesmärk 1: „...oleme seadnud eesmärgiks loobuda hiljemalt 2030. aastaks ühekordsetest kohvitopsidest.“

- Konkreetsus: piisav. Märkus: eesmärk ei adresseeri ühekordsete plastist toidupakendite vähendamist ega sea eesmärke lähemaks tulevikuks, sh seadusega määratletud sihtaastaks (2026).
- Mõõdetav: jah.
- Tähtaeg: olemas.

Tegevused

Tegevus 1: „Julgustame oma topsi kasutamist vastavate üleskutsete, kampaaniate ja soodsama hinna abil.“ Kõik kuuma joogi hinnakampaaniad kehtivad vaid korduskasutatava topsi kasutajatele.* „Müüdavad korduskasutatavad joogitopsid on Eesti kunstnike teostega kaunistatud.“ On katsetatud erinevaid ringluspakendi süsteeme ning hetkel käivad läbirääkimised järgmiste projektide algatamiseks.*

- Konkreetsus: piisav.*
- Tähtaeg: olemas (pidev tegevus), kuigi hinnameede rakendus juba aastal 2020 ehk tegemist pole tegevuskava ajaraami jääva tegevusega.*

Seire

Joogitopside andmeid jälgitakse igakuiselt. 2023. aastal suurenes oma topsi või korduskasutatava topsiga tehtud ostude osakaal eelneva aastaga võrreldes 100% võrra

- Seiresüsteem: olemas.
- Andmed: olemas.

3.3.2. Circle K

Tegevuskava: <https://www.circlek.ee/meie-lugu/circle-k-ja-j%C3%A4tkusuutlikkus>

Eesmärgid

Eesmärk 1: „Aastaks 2025 on 25% meie pakenditest taaskasutatavad või korduvkasutatavad.“

- Konkreetsus: ebapiisav. Vaja on täpsustada eraldi taas- ja korduskasutatavate pakendite osakaalud.
- Mõõdetav: jah.
- Tähtaeg: olemas.

Eesmärk 2: „Aastaks 2030 on 100% meie pakenditest taaskasutatavad või korduvkasutatavad.“

- Konkreetsus: ebapiisav. Vaja on täpsustada eraldi taas- ja korduskasutatavate pakendite osakaalud.
- Mõõdetav: jah.
- Tähtaeg: olemas.

Eesmärk 3: „Plaanime vähendada ühekordsete joogitopside kasutamist 5% võrra aastas suunates kliente rohkem kasutama enda topsti.“ Esimene võrdlusaasta on 2022.*

- Konkreetsus: piisav.
- Mõõdetav: jah.*
- Tähtaeg: olemas.

Tegevused

Tegevus 1: „2023. aasta lõpuks vahetame kõik plastist kastmetopsid pabertopside vastu ning võimalusel lisame kastme toote juurde ilma igasuguse pakendita.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: olemas.

Tegevus 2: „Oleme paigutanud kohvimoodulisse termose pakkumise reklaamid nii paberkanalil kui masinate ekraanile ning tegeleme järjepidevalt klientidele selle teemalise harimisega ka sotsiaalmeedias kasutades nii enda kanaleid kui mõjusikuid.“

- Konkreetsus: piisav.

- Tähtaeg: olemas, tegevused toimuvad järjepidevalt.*

Tegevus 3: „Kord aastas teeme suure fookuskampaania termose pakkumisele.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: olemas.

Tegevus 4: „Plaanime 2024. aastal läbi viia valitud jaamades testi kohvitopsi deposiidisüsteemiga.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: olemas.

Seire

Joogitopside puhul seiratakse iga aasta kohta korduskasutatava topsiga sooritatud ostude osakaalu kõigist kuuma joogi ostudest.* See ei anna tingimata head infot ühekordsete plastist joogitopside tarbimise absoluutkoguse kohta. Seni pole soovitud muutust täheldatud.*

- Seiresüsteem: osaliselt olemas.
- Andmed: joogitopside osas olemas.

3.3.3. Coop

Tegevuskava: <https://www.coop.ee/panus>

Eesmärgid

Eesmärk 1: „...vähendada aastaks 2026 oluliselt ja püsivalt ühekordsest plastist toidu-ja joogipakendite tarbimist.“ Igal aastal vähemalt 10% võrra.

- Konkreetsus: piisav.
- Mõõdetav: jah, aga vajab täpsustamist, mis on eesmärgi esimene võrdlusaasta.
- Tähtaeg: olemas.

Tegevused

Tegevus 1: „Pakume klientidele võimalust osta valmistoitu (salatid, soojad toidud jm kulinaarialeti tooted) oma pakendisse.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: olemas (juba tehtud), kuigi on ebaselge, kas tegevus viidi läbi enne tegevuskava ajaraami või selle ajal.

Tegevus 2: „Võimaldame soojade jookide ostmisel kasutada oma topsti.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: olemas (juba tehtud), kuigi on ebaselge, kas tegevus viidi läbi enne tegevuskava ajaraami või selle ajal.

Tegevus 3: „Soodustame valmistoidu ja soojade jookide ostmist oma pakendisse (muudame ühekordsest plastist toidu-ja joogipakendid järkjärgult tasuliseks ja/või anname soodustust oma pakendisse ostmisel).“

- Konkreetsus: Üldiselt piisav, aga vajab täpsustamist, kas soodustamine väljendub ka milleski muus peale rahalise erisuse tekitamise.
- Tähtaeg: puudub.

Tegevus 4: „Jätkame läbirääkimisi korduspakendi süsteemi arendavate ettevõtetega eesmärgiga asendada valmistoidu ja soojade jookide ühekordsed plastpakendid osaliselt või täielikult pandiga korduskasutatavate pakenditega.“

- Konkreetsus: piisav.

- Tähtaeg: puudub.

Seire

Seiret pole tegevuskavas käsitletud.

- Seiresüsteem: info puudub.
- Andmed: info puudub.

3.3.4. Lidl

Tegevuskava: <https://corporate.lidl.ee/et/ettevotte-sotsiaalne-vastutus/hea-meie-planeedile/saaeaestes-ressursse>

Eesmärgid

Eesmärk 1: „Ühekordselt kasutatava plasti müügi vähendamine. Arvestades Lidli kaupluste jätkuvat laienemist Eestis, prognoositakse kogukäibe ja müüdüd toodete arvu kasvu. Seetõttu ei saa Lidl lubada, et tema poodides müüdavate ühekordselt kasutatavate plasttoodete kogus väheneb tükipõhisel arvestamisel. ... Lidl loodab saavutada proportsionaalse vähenemise ühekordselt kasutatavate plasttoodete müügis iga kaupluse kohta.“ S.t. ühekordselt kasutatavate plasttoodete müügi osakaalu vähenemist tervikust.

- Konkreetsus: ebapiisav, sest proportsionaalset vähenemist ühekordsete plasttoodete müügis vaid 'loodetakse'. Eesmärk pole kooskõlas seaduses nõutuga.
- Mõõdetav: ei.
- Tähtaeg: puudub.

Tegevused

Tegevus 1: „Valmistoitute ja -jookide hinna diferentseerimine. Lidl ei pakenda oma müügikohtades valmistoite ega saa sellega seoses vähendada ühekordselt kasutatavate plastist toidupakendite müüki. Kuid selleks, et vähendada ühekordselt kasutatavate plastist joogitopside kasutamist, on Lidl võtnud kasutusele hinnastiimuli klientidele, kes võtavad kuuma joogi jaoks oma topsi kaasa. Kliendid, kes kasutavad oma topsi, saavad 0,10 eurot soodustust joogi kohta.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: olemas (juba tehtud), kuigi on ebaselge, kas tegevus viidi läbi enne tegevuskava ajaraami või selle ajal.

Seire

Seiret pole tegevuskavas käsitletud.

- Seiresüsteem: info puudub.
- Andmed: info puudub.

3.3.5. Maxima

Tegevuskava: <https://www.maxima.ee/vastutustundlik-ettevotlus>

Eesmärgid

Eesmärk 1: „...vähendada [ühekordsest plastist joogitopside* ja toidu*]pakendite koguseid [eelneva aastaga võrreldes*] 2023. aastal 20% ja 2024. aastal 20%.

- Konkreetsus: piisav.*
- Mõõdetav: jah.
- Tähtaeg: olemas.*

Tegevused

Tegevus 1: „Vähendame kahe aasta jooksul lahtise toidu müüki.“ Selleks vähendatakse lahtiselt müüdavate toodete hulka.*

- Konkreetsus: mööndustega piisav*, kuigi pole täpsustatud, mil määral lahtise toidu müüki vähendatakse.
- Tähtaeg: olemas.

Tegevus 2: „Pakume [kõikides lahtise toidu letiga kauplustes*] klientidele võimalust osta lahtise leti tooteid kaasa enda pakendisse.“

- Konkreetsus: piisav.*
- Tähtaeg: tehtud 2022. aastal.

Tegevus 3: „Kaupluste müügikohtades on esitatud täpne juhised lahtise toidu kaasamüügi kohta kliendi enda pakendisse.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: tehtud 2022. aastal.

Seire

Eesmärgistatud pakendite koguseid seiratakse kord aastas*, aga tegevus 1 kohta info puudub. Ettevõtte eesmärgid puudutavad mitte ainult tulevaid aastaid, vaid ka juba möödunud aastat, mistõttu on seire eriti aktuaalne.

- Seiresüsteem: osaliselt olemas.
- Andmed: osaliselt olemas.

3.3.6. Rimi

Tegevuskava: <https://www.rimi.ee/ettevottest/vastutustundlik-ettevotlus/keskkond/jaatmete-vahendamine>

Eesmärgid

Ühekordsete plastist toidupakendite ja joogitopside vähendamise eesmärgid puuduvad.

Tegevused

Tegevus 1: „Taaskasutatava kohvitassiga klient saab kohvimasinast joogitoodetelt 10% lisaallahindlust.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: olemas (juba tehtud), kuigi on ebaselge, kas tegevus viidi läbi enne tegevuskava ajaraami või selle ajal.

Tegevus 2: „Rimi võimaldab klientidel osta valmistoitu oma pakendiga.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: juba tehtud, täpne aeg teadmata.

Tegevus 3: „Oleme antud korduskasutatava pakendi pilootprojekti läbiviimise lubadusest kinni pidanud. 2023. aasta Ringo ja Rimi koostööprojekti tulemused näitasid väga väikest tarbijahuvi.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: olemas (tehtud).

Tegevus 4: „Rimi on avatud uudsete lahenduste pakkujatele ka korduskasutatava pakendi kasutusele võtmiseks. Ühe võimalusena on selleks kord aastas üle Baltikumi toimuv Rimi jätkusuutlikkuse häkaton, kuhu on kõik ideed ja lahenduse pakkujad teretunud.“

- Konkreetsus: piisav, kuigi tegemist pole aktiivse ettevõttepoolse tegevusega.
- Tähtaeg: pole võimalik määrata, kuna tegemist pole aktiivse tegevusega.

Seire

Rimi seirab erinevaid jätkusuutlikkuse näitajaid oma iga-aastases vastutustundliku ettevõtluse raportis, milles käsitletakse ka pakendeid. 2023. aasta raportis esitati andmed

taaskasutatavate, taastäidetavate (korduskasutatavate) ja taaskasutatud materjalist pakendite kohta koos. Selliselt esitatud andmetest ei saa ühekordselt kasutatavate plastist joogitopside ega toidupakendite tarbimise kohta piisavalt täpset infot. Küll aga näitab see, et andmed on olemas ja neid ka seiratakse perioodiliselt. Andmete esitusviis tuleneb tõenäoliselt eelkõige vastavate eesmärkide puudumisest.

- Seiresüsteem: olemas, aga täpsusaste vajab suurendamist.
- Andmed: olemas, aga esitusviis vajab kohendamist.

3.3.7. R-kiosk/Caffeine

Tegevuskava: <https://rkiosk.ee/ettevottest/kestlikkus/>

Eesmärgid

Eesmärk 1: „...vähendada plasti sisaldavate ühekordsete joogi-ja sööginõude osakaalu 5% aastas (v.a eelpakendatud tooted).“

- Konkreetsus: piisav.
- Mõõdetav: jah, kuigi osakaal ei pruugi anda kasulikku infot absoluutkoguste kohta.
- Tähtaeg: üldiselt olemas, kuigi vajab täpsustamist, mis on eesmärgi baasaasta.

Tegevused

Tegevus 1: „Aastal 2024 alustame ühekordse kohvitopsi eest lisatasu küsimist, et suunata klienti korduskasutatavate alternatiivide poole.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: olemas.

Tegevus 2: „Lõime võimaluse poodides ja kohvikutes kasutada pandisüsteemil põhinevaid kordustopse ning laiendada seda võrgustikku.“

- Konkreetsus: üldiselt olemas, aga vajab täpsustamist, mis tempos ja mahus võrgustikku laiendada kavatsetakse.
- Tähtaeg: osaliselt olemas (tehtud osa), aga täpsustamist vajab võrgustiku laienemise ajakava.

Tegevus 3: „Oleme täielikult üle läinud pandisüsteemil põhinevatele kordustopsidele valitud kogukondades (TalTech, Lennujaam ja tulevikus Ülemiste City). Otsime pidevalt uusi piirkondi selle mudeli rakendamiseks.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: olemas (tehtud, pidev).

Tegevus 4: „Fookuses on järjepidev tarbija teadlikkuse tõstmine ning seeläbi tarbimisharjumuste muutmine kasutades oma kanaleid. Selles on oluline ka koostöö erinevate huvigruppide ja algatustega, et haare oleks laiem.“

- Konkreetsus: üldiselt piisav, kuigi täpsustamist vajab, mida täpsemalt teadlikkuse tõstmine endas kätkeb.
- Tähtaeg: olemas (pidev).

Tegevus 5: „Fookuses on ka oma töötajate koolitused ja üritused ning teised sisemised kanalid, et tõsta nende kui kliendiga vahetult kokku puutuvate inimeste teadlikkust ning võimestada neid seeläbi suunama kliente teadlikumate valikuteni.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: puudub.

Seire

Mõõdetakse perioodiliselt plasti sisaldavate ühekordsete joogi- ja sööginõude hulka.

- Seiresüsteem: olemas.
- Andmed: olemas.

3.3.8. Selver

Tegevuskava: <https://www.selver.ee/jatkusuutlik-areng>

Eesmärgid

Eesmärk 1: „Üleliigse pakendamise vähendamine kauplustes.“ Mahulist ega tähtaegadega plastpakendi vähendamise eesmärki pole. Baasaasta on 2022.*

- Konkreetsus: ebapiisav. Pakendiliike pole eraldiseisvalt käsitletud.
- Mõõdetav: ei. Kuigi seirataav mõõdik on olemas (pakendiliikide sisseostukogused), pole selle osas mõõdetavat eesmärki.
- Tähtaeg: puudub.

Tegevused

Tegevus 1: „Teenindusletist müüdava toidu pakendamisel lähtume ettevõttesisesest käitumiskoodeksist (alates 2023).“ Koodeksi raames on kaardistatud võimalused pakendikasutuse vähendamiseks ning antud sellekohased juhised.*

- Konkreetsus: piisav.*
- Tähtaeg: olemas.

Tegevus 2: „Kliendil on kaupluses võimalus osta toit ja jook enda pakendisse. Müügikohas on kuvatud sellekohased tingimused. Kliendilehes ja müügiesenduskampaniates kutsume kliente üles oma pakendiga ostlema (alates 2023).“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: olemas .

Tegevus 3: „Oleme avatud koostööle ja pilootprojektidele testimaks kiirelt, mugavalt ja turvaliselt toimivaid ringlussüsteemi lahendusi (alates 2023).“ Mitmeid pilootprojekte on ka juba läbi viidud.*

- Konkreetsus: piisav, kuigi tegemist pole aktiivse tegevusega, vaid passiivse positsiooniga.
- Tähtaeg: olemas, kuigi aktiivse tegevuse puudumisel pole see kuigi asjakohane.

Tegevus 4: „Projekt „Selveri töötaja näitab eeskuju“. Toetame mõtteviisi, et Selveri töötajad ostavad tööpäeval teenindusletis toidu oma karpi ja kohviautomaadist joogi oma topsi (alates 2023).“ Kasutatakse vastavate sõnumitega silte ja teavitust sisekommunikatsioonis.*

- Konkreetsus: piisav.*
- Tähtaeg: olemas.

Seire

Pakendiliikide sisseostukoguseid seiratakse iga aasta kohta.

- Seiresüsteem: olemas.
- Andmed: olemas.

3.3.9. Terminal

Tegevuskava: <https://terminaloil.ee/meist/jatkusuutlik-tegutsemisviis/>

Eesmärgid

Eesmärk 1: „...müüa aastas 10% kohvijookidest kliendi oma topsiga.“

- Konkreetsus: piisav.
- Mõõdetav: jah, kuigi suhtarvuna seatud eesmärk ei pruugi tingimata tuua muutust absoluutarvudes.
- Tähtaeg: puudub. Vajab täpsustamist, mis on võrdlusaasta ja sihtaasta.

Tegevused

Tegevus 1: „Teeme koostööd partneritega, kes on spetsialiseerunud keskkonnasäästlike pakendite tootmisele ning on võimelised pakkuma meile vajalikke tooteid, mis toetavad üleminekut kestlikele pakendilahendustele.“

- Konkreetsus: ebapiisav. Vajab täpsustamist, millised on konkreetsed keskkonnasäästlikkuse kriteeriumid partnerite valikul ning kuidas tegevus puudutab joogitopse ja toidupakendeid.
- Tähtaeg: puudub. Vajab täpsustamist, kas see tegevus on juba rakendunud või veel kavas.

Tegevus 2: „Kiirtoidu praadide kaasaostmiseks kasutame alates 2023. aasta oktoobrist kartong pakendit, millega loobusime plastikkarbist ja plastiktopsis kastme väljastamisest.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: olemas.

Tegevus 3: „Pakendite uuendused kavandame selliselt, et vähemalt 25% pakendi osast on taaskasutatav, millega vähendame tänast plastiku osakaalu pakendis.“

- Konkreetsus: ebapiisav. Vajab täpsustamist, kuidas see tegevus vähendab plastiku osakaalu pakendis – ka plastik on üldiselt taaskasutatav.
- Tähtaeg: vajab täpsustamist, mis ajast alates uuendusi selliselt kavandama hakati/hakatakse.

Tegevus 4: „Pakume soodustust ostes kohvijooke oma topsiga.“

- Konkreetsus: piisav.

- Tähtaeg: olemas (tehtud), kuigi pole selge, kas tegevus toimus tegevuskava ajaraamis või enne seda.

Tegevus 5: „Pakume sortimendis korduvkasutatavat kohvitopsi, mis on kasutusea lõpus täielikult ümbertöödeldav.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: olemas (tehtud), kuigi pole selge, kas tegevus toimus tegevuskava ajaraamis või enne seda.

Tegevus 6: „Kohvitermose ostul on esimene kohv tasuta ning iga järgnev ost tavahinnast soodsam.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: olemas (tehtud), kuigi pole selge, kas tegevus toimus tegevuskava ajaraamis või enne seda.

Tegevus 7: „Kaasame erinevaid reklaamikanaleid ja mõjuisikuid, et pidevalt suunata kasutama taaskasutatavat topsti või oma topsti. Sealjuures pakume korduvkasutatavaid tooteid parima võimaliku hinnaga.“

- Konkreetsus: piisav.
- Tähtaeg: olemas (pidev).

Seire

Seiret pole tegevuskavas käsitletud.

- Seiresüsteem: info puudub.
- Andmed: info puudub.

3.3.10. Hepa

Avalik tegevuskava puudub.

3.3.11. Kohvipaus

Avalik tegevuskava puudub.

3.3.12. Prisma

Avalik tegevuskava puudub.

4. Kasutatud kirjandus

Project Management Institute, (2021). Project Management Body of Knowledge Guide. 7th edition.

Ahtri 6a, Tallinn, 10151

Tel 640 8000

www.praxis.ee

praxis@praxis.ee